

ШҮМ-ЧОН-ИЗОЛЫК

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 2-шо (10) № 2014 ий ФЕВРАЛЬ

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший архиепископ Иоаннын благословитымыже почеш

Сумки селасе йӱратыме Иоанн ачанан юбилейже

**18 январьште,
Крешене осыгечын, мемнан
Марий епархийын духовникшлан,
Юмым Шочыктышо Пеш Святой
Аван Шочмыжо лўмеш Курыкмари
районысо Сумки селасе черкын
настоятельже Иоанн Барсуковлан
85 ий темын. Тиде черкыште 50
ий служитлымыжым вес ийыште
палемдаш тўналеш.**

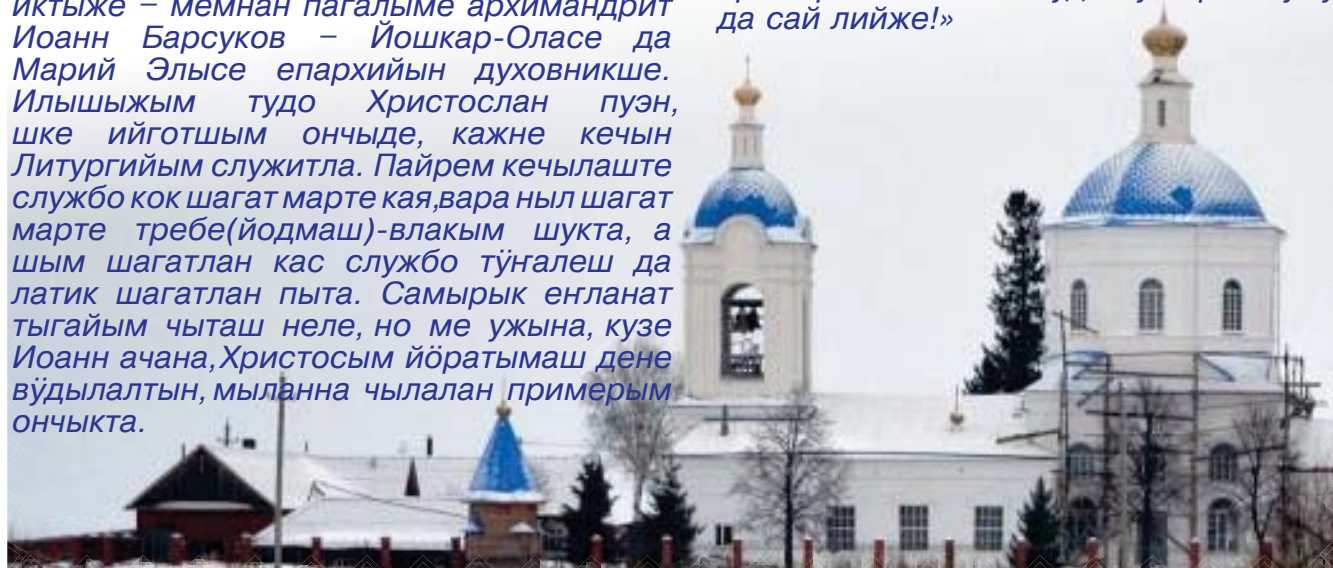
Иоанн ачам Йошкар-Оласе да Марий
Элысе архиепископ Иоанн саламла:

«Мемнан дене ожнысек служитлыше
священник-влак шагал кодыныт. Нуно
Юмо деч посна илыме жапым, перестройко
пагытым чытен лектыныт, тўрлӧ нелы-
лыкым, ойгым ужыныт да толшо кеч-могай
еным кугу йӱратымаш дене вашлийыт.

Тыгай священник-влак кокла гыч
иктыже – мемнан пагалыме архимандрит
Иоанн Барсуков – Йошкар-Оласе да
Марий Элысе епархийын духовникше.
Илышыжым тудо Христослан пуэн,
шке ийготшым ончыде, кажне кечын
Литургийым служитла. Пайрем кечылаште
службо кок шагат марте кая, вара ныл шагат
марте требе(йодмаш)-влакым шукта, а
шым шагатлан кас службо тўналеш да
латик шагатлан пыта. Самырык егланат
тыгайым чыташ неле, но ме ужына, кузе
Иоанн ачана, Христосым йӱратымаш дене
вўдылалтын, мыланна чылалан примерым
ончыкта.

Мыланна тыгай духовный ачам
пуымыжлан Юмылан таум каласыме
шуэш. Ме кажныже, тудын илышыжым
ончен, тудын мутшым колыштын, Юмын
пуымо кўштымаш-шамычым шуктышаш
улына. Кузе Христос мемнам йӱрата,
меат шке лишылнам тыгак йӱратышаш
улына. Вет мемнан Иоанн ачана тидлан
примерым ончыкта. Тудын ўмыржӧ кужу
да сай лийже!»

Святой ликыш пуртымо Новомученик-влак

Руш мланде Христосын туныктымышым тўжем ий ончыч налын. Черке тиде жапыште шуко святойын подвигше дене волгалтын. 1992 ийыште архиерей-влакын погынышт тыгай пунчалым луктын: февральысе кокымшо рушарнян Российысе новомученик ден исповедник-влакын погыныштым палемдаш! Тений тиде кече 9 февральыште лиеш.

20 курымышто черке илыш шуко шōрынан да ойган лийын. Православный вера верч тўжем дене тыглай еным, священник, монах да святитель-влакым поктылыныт, тюрьмаште да лагерьыште орландареныт, шужыктен ашненыт, лўен пуштеденыт. Тыгай ег-влакын илыш корныштым шымлаш лўмын комиссийым ыштеныт. Юмылан ўшанымаште мучаш марте пенгыдын шогышо-влакым святой ликыш пурташ тўналыныт. Ме ынде Москва олан да уло Российын кугу святительже Тихон, Крутицкий митрополит Петр, Киев олан митрополитше Владимир, Петроград олан митрополитше Вениамин, орланыше

кугу княгиня Елисавета ден инокиня Варвара, святой мученик Николай кугыжа да тудын ешыже дене пырля Марий кундемысе святой епископ Леонид да Адриан, Михаил, Сергей, Николай, Анатолий пресвитер-влакым сōрвален кертыва.

Христослан ўшаныме верч орлыкым чытен сенгыше чыла исповедник ден у мученик-влакын мемнан верч кумалмышт дене ме Юмын чаманымжым да полшымышым вучена, илыме вернам да шкенам аралаш йодына, уло тўнян тыныслыкше верч сōрвалена. Тыгак Юмын святой Черкыже порын шогыжо, ўрдыжтō коштшо-шамычлан аралтыш лийже, черле-влак паремышт, колышо чыла родо-тукымнан сулыкышт касарыме лийышт да чонышт суапле верыште ласкан канышт манын, сōрвалена.

Марий кундемысе новомученик епископ Леонид (Антощенко), тыгак Адриан Троицкий, Николай Рюриков, Сергей Стрельников протоиерей-влак, Михаил Березин ден Анатолий Ивановский иерей-влак нерген «Новомученики земли Марийской» книга лектын, тудым черке кевытлаште налын лудаш лиеш.

Оршанкыште протоиерей Сергей Стрельников лўмеш эртарыме кугу пайремыш Ростов-на-Дону ола гыч уныкаже шке пелашыже дене толын. Пайрем эртымеке, нуно ўрын ойленят: «Пытартыш жапыште мемнан эргына пеш чот кумалаш тўналын. Самырык рвезын тыгай койышыжым ме шкеже умыленат кертыва онал. Ушыжак вашталтын огыл дыр? – шоненна. Теве ынде, святой ликыш пуртымо кочана нерген пален налмеке, ме умылышна: кōн молитваже дене эргына тыге вашталтын! Юмо дека лишемаш йōрышō яндар чоным святой кочана шке тукумыштыжо муын».

А.Чемекова ямдылен

Петербургысо поро пиалан Ксения авана

Калык южо христианинын поро пашажым жап эртымеке веле ыгла. Петербургысо поро Ксения авана нергенат шагал возымо. Икте пале: Ксения военный еглан, Андрей Федорович Петровлан, марлан лектын. Нунын ешыште икте-весым умылымаш да пагалымаш озаланен. Йүкшö яндар улмылан көра Андрейым черкыш мураш налыныт, а пелашыже черке службым пеш йöратен. Тыгай пиалан илыш кужун шуйнен огыл. 26 ияш Ксения марийже деч посна кодын. Тудым пытартыш корныш ужатымыж годым Ксения пöръен вургемым чиен да родо-тукымжылан каласен: «Андрей Федорович колен огыл, Ксения колен. Мыйын лүмем Андрей Федорович». Ксениян ушыжо пудыранен, шоненыт. Но ўдырамашын тиде жап гыч Юмын палемдыме егыш савырнен.

Марийжым тойымеке, Ксения ола уремыште илаш тўналын. Тудын пöртыштыжö пöлемым айлыше ўдырамаш тудын деч икана йодын: «Умбакеже кузе илаш тўналат?» Блаженная тудлан вашештен: «Ынде мыланен нимат огеш кўл. Нужна еным илаш пурташ тўналат гын, пöртым тыланет пöлеклем, кодшо оксам черкыш намиен пуэм. Ксениян чонжо лыпланыме верч молитвам тек лудыт». Ўдырамаш эше шоналташ кўштен, но Ксения шке мутшо деч коранын огыл. «Юмо кавасе кайыкым пукша, а мый кайык деч уда улам мо? Тек тудын кўштымыжö почеш лиеш», – манын тудо.

Юродивыйын илышыже куштылго огыл: пеле шужен илаш, шке лук деч посна ола мучко кўчен кошташ логалеш. Южо енын осал мутшо кап-кыл коржмо дечат нелырак. «Ушым йомдарыше-влакым» калык койдара, уда мут дене мыскыла. Осалым ойлышо еглан Ксения сырен огыл, тудын тазалыкше верч Юмылан кумалын. Южгунам гына каласен: «Колышо Ксения деке молан пижедылат? Вет тудо тыланет нимогай осалым ыштен огыл».

Оласе калык шижын: Ксения

Петербург мучко тыглай гына ок кошт, иктаж-кöлан гынат полшаш тырша. Смоленский шўгар пелен черкым чоңышо-влаклан йўд еда кермычым нумал ямдыла. Тудым эскерыше-влак ынде паленыт: Ксения иктаж-мом йодеш гын – сайлан огыл, а пöлекым пуа гын – тиде айдемым пиал вуча. Петербургысо калык Ксениям йöраташ тўналын: купеч-влак шке сатуштым яра пуэныт, улазе-влак ола мучко акым налде коштыктеныт. Ўдырамаш-шамыч черле йочаштым паремдаш конденит, вет икшыве-влакым Ксения чот йöратен. Шкеже кушкедалт пытыше вургем да йолчием дене коштын, а ойгыш логалше еглан полшен.

Ксения ола тўрысö пасушто йўдвошт кумалын. Ынде тудын мутшым чыланат колыштыныт. Тошто пöртыштö илыше Прасковьялан икана Ксения тыге каласен: «Эре носким пидат мо? Юмо тыланет эргым колтен. Смоленский шўгар деке писынрак кай!» Прасковья тунамак каласыме верыш куржын. Корнымбалне эмганыше ўдырамаш киен: кудал эртыше имне тўкен. Ўдырамаш, жап шуде, корныштак эрге йочам ыштен, шкеже ўмыр лугыч лийын. Прасковья саде эргым ашнаш налын да ўмыржö мучко Ксениялан таум ыштен: вет рвезе таза да ушан-шотан кушкын, ўшанле энертыш лийын.

Ксения ик тулык ўдырамашын пöртышкыжö пурен да мотор ўдыржылан каласен: «Мом тыште кофем шолтен шогылтат? Тыйын пелашет кызыт Охтышто ватыжым тоя. Тушко писын курж!» Ава öрын шогалше ўдыржым кўштымо верыш нангаен. А тушто самырык пöръен вучыдымын колышо пелашыжым тоен. Кугу ойго дене пöръенгын алже пытен, да тудо йöрлаш тўналын. Тышке толшо ўдыр ден аваже тудым кучен шуктеныт. Икмыняр жапгыч пöръен тиде ўдырым марлан налын. Ксениян полшымыж дене эше ик еш пиалан лийын.

Поро пиалан Ксения авана 45 ий кўчен коштын. Колымо ийже раш огыл, шукинжо 1803 ийым палемдат. Ксения Смоленский шўгареш тоеныт. Колымыж дене тудын святой вийже пытен огыл, калыклан Пылпомыш гычат полша. Марлан лекшашлык ўдыр икана, полишым йодын, Ксениян шўгар ўмбакеше толын. Но ўдырын ончыкылык пелашыже айдемым пуштшо каторжник улмаш. Нунылан ешым чумыраш келшен толын огыл, сандене Ксения палым ыштен, тиде еглан марлан лекташ чарен.

Святойын порым ыштен кертше вийже кугу. Ксениян лўмжö дене кылдалтше поро паша шуко лийын. Теве черле енын пöртышкыжö кужу мыжеран, мамык шовычан ўдырамаш пура. Изиш лиймеке, лектын кая, а черле ег паремеш. Тöрланыше ег-влак Юмылан да Ксениялан таум ыштеныт.

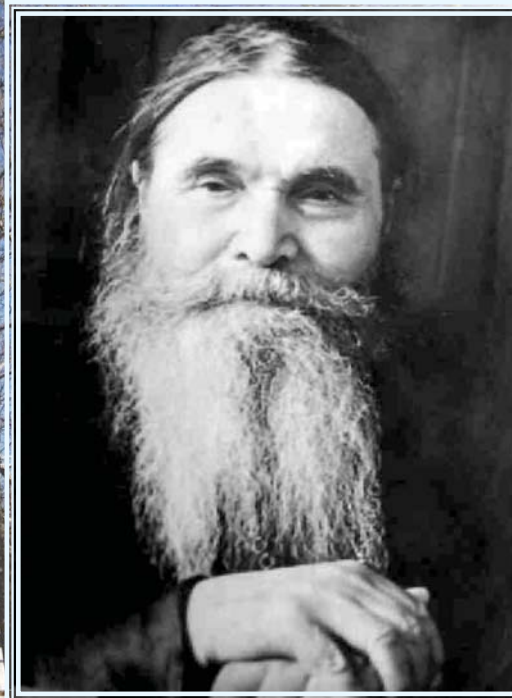
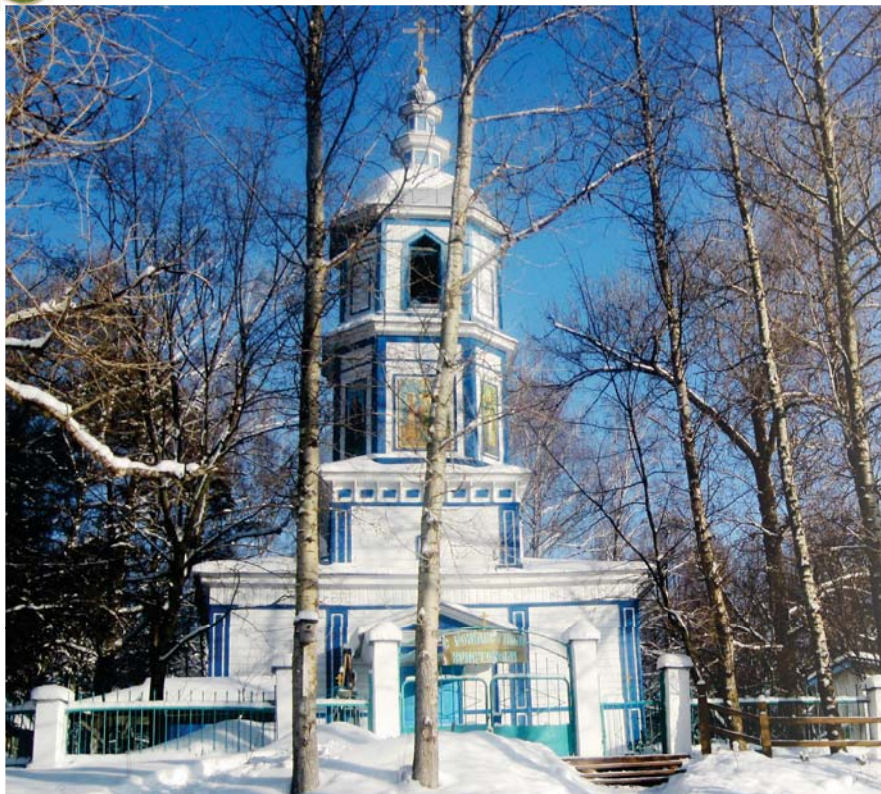
Блаженная Ксениям тойымо деч вара калык шўгар ўмбалысе мландым мöнгö нумалаш тўналын. Вара тушан Ксениян илыш корныжым серыме мрамор кўм шогалтеныт. Калыклан тидат чарак лийын огыл: ынде мрамор катышым нангаеныт, олмешыже нужна-шамычлан оксам пыштен коденит.

Колымекеже, иктаж шўдö ий эртымек, Ксениян шўгар ўмбаланже часовным чоненыт. Кугу Октябрь революций деч ончыч тыште эре панихидым эртареныт. Ача-ава деч посна кодшо йоча-влаклан тиде черке пелен приютым почыныт. Марийыштым йомдарыше тулык ўдырамаш-влак, чоңыштым луштарен, тушто молитвам лудыныт.

Блаженная Ксениям Руш Православный черке 1988 ийыште святой-влак радамыш пуртен, тудым чыла черкыште 6 февраль кечын пагален шарнат. Смоленский шўгарысе часовнышто службым эре эртарат.

Юродивый-влакын ыштыме сай пашаштым уш дене огыл, а шўм-чон дене шижын моштыман. Поро пиалан Ксения авана Петербург олесе калыкым тиде шижмашлан шке илышыж дене тунуктен.

Материалым А. Швецова ямдылен.

Волгыдым ончыктышо шўдыр

Юмылан ўшаныше-влакым вуйлатыше да Юмын корно дене тўр каяш туныктышо еным духовный ача маныт. Марий калыкыштат тыгай ен-влак улыт да кас пычкемыште корным ончыктышо волгыдо шўдыр гай йолгалтыт. Нунын кокла гыч иктыже – Казанский святитель

Гурий лўмеш Петьял черкыште шуко ий кыртмен служитлыше протоиерей Владимир Аллин. Владимир ачам тиде черкыш настоятельлан 1964 ийыште колтеныт.

Ўшанымаште пенгыдын шогымо подвигшым тудо неле пагытыште кумло кум ий утла нангаен шоген. Кодшо курымын шымлуымшо ийлаштыже шагал черке пашам ыштен, духовный илыш опытан ача-влак эшеат шагалын лийыныт. Тунам калыкыште черке шўлышан книга, журнал лийын огыл, а ен-влакын духовный йодышышт шуко лийын. Айдемылан ни физический тўнян законжым палымаш, ни философийын иктешлымашыже-влак ончыкылык илышлан ўшаным пуэн кертын огытыл. Сандене лишыл ялла да олала гыч черле да ойгыш логалше ен-влакым лыпландараш, самырык-шамычлан волгыдо корным ончыкташ Владимир ачам Юмо колтен.

Чон яндарлыкшылан кўра тудо неле йодышым пеш проста мут дене умылтарен моштен. Пўтым кучен, Юмылан кумал илымылан кўра тудын кўргыштыжў Святой Шўлыш лийын. Ен чонышто мо ышталтым шижын моштен. Тудын

мутшо вяйн лийын, ен верч кумал йодмыжым Юмо чўккыдынак шуктен. Садлан тудын деке ен-влак шукын коштыныт. Врач але военный, священник але монах, калык вуйлатыше але тыглай ен – иктат тудын деч поро канашым налде каен огыл. Неле чер дене орланыше-

влаклатат полышым пуэн да ойгым сенаш кумыланген. Эн тўнжў, Владимир ача шке духовный йочаже-влакым ўшанымаш корныш пенгыдын шогалташ тыршен. Шке эрыкым кудалтен, Юмын эрыкше почеш илаш туныктен. Тудын ойжым колыштын илыше-влак кокла гыч шагалын огыл священный саным налыныт, монах-влакат улыт.

Кодшо курымын индеш-луымшо ийлаште черке илыш угыч вийым погаш тўналын. Черкысолаште (Большие Параты) черкым почмо годым службым тарватен колташ, мурышо-влакым туныкташ Владимир ача ден Зинаида ава шуко полшеныт. Арын черке почмо годымат батўшка Владимир самырык

священниклан тўрлў семын полшен шоген.

Калыкым туныктымо мутшо гыч тыге ойлымыжў кызытат пеш кўлешан: **«Илышыште эн кугу пиал – Юмын пален налаш, эн кугу ойго – Тудым йомдараш»**. Меат, самырык тукум, тиде волгыдо енын туныктымыжў почеш илаш тўналына гын, илышна арам ок эрте манын, ўшанен кертына.

Иерей Николай Чузаев

Святой Иоанн Златоуст

Уло тўнян туныктышыжо Святой Иоанн Златоуст поро пашаж дене 4 курымышто чапланен. Тудо 347 ийыште Антихийыште поян ешеш шочын, изинек ача деч посна кодын. Самырык Анфуса аваже тудым шке ончен куштен. Иоанн тўрлө науко нерген шинчымашым да христиан веран волгыдыжым пален налын. Ончыч адвокатлан пашам ыштен, но чонжо Юмын корныш шупшын, монах лияш шонымашыже сенен. Тудо Диодор Тарсийскийын школыштыжо Святой Возымашым келгын тунемаш тўналын. 370 ийыште Иоанн черкыште лудшо лийын. Монах подвигом 4 ий шуктен, курык помышто 2 ий Юмылан кумал илен. Вара тудым диаконлан шогалтеныт. Вич ий гыч священник саным пуэныт. Хиротоний годым черкыш ош көгерчен чонештен пурен да Иоаннын вуйышкыжо шинчын. Чон арулыкшо да тудын ўмбалне Святой Шўлыш улмо тыге палдырнен. Антихийыште 12 ий священниклан служитлен, виян проповедник лийын. Святой Возымашым сайын шымлен да ег-влаклан умылтарен, йорло ег ден тулык ўдырамаш-влаклан полшен – тиде эн йоратыме пашаже лийын. Иоаннын мутшым колышташ православный христиан-шамыч vele огыл, тыгак ариан, иудей да язычник-влакат толеденыт. Юмо нерген йоратен ойлымышжо кажне егын чонжым тарватен. Туныктен ойлымышжо вийкуат да илыш дене темше лийын. Шкеже могай шўлыш дене илен, молымат тугак илаш туныктен. Юмын туныктымышым кажныжлан умылаш лийшын почын пуэн моштен. Чот языкан егымат шке йоратымашыже дене языкым касарыкташ кумылан ден кертын.

«Тый тўжем гана языкыш пуренат гынат, мый декем тол, да паремдалтат», – манын туныктен. Неле чер деч вара шке илышыжым Абхазийысе Коман олаште мучашлен. 30 ий эртымеке, Иоаннын святой мощыжым Коман гыч Константинополь олашке кугу чап дене нангаеныт. Святой Иоанн Златоустым жаплымаш кызыт мартеат иземын огыл. Тудын возымо Литургийжым кажне шумат-рушарнян чыла черкыште служитлат.

Иерей Игорь Сапаев.

2013 ий мучаште удмурт калыклан кугу куан лийын – шочмо йылмышт дене Библий тичмашнек савыкталтын! Шке йылмыш кусарыме Библийын ош тўняш лекмыжым Удмурт республикын шуко верыштыже йывыртен пайремленыт. Тўн пайрем Ижевскыште 21 ноябрь кечын Кугыжаныш театрыште эртен. Тушко толшо-влаклан шинчаш верситен огыл, шукыштан шогаш логалын. Вес кечын Алнаши селасе Культур пörтыш калык тыгак тич темын. Калык шке йылме дене лекше Библийым чот вучен улмаш. Ўшанен вучымо, сörалын савыктыме тиде книга кидыш налаш ынде йөн уло. Кызыт марте Российыште тыгай пиал ныл калыкын vele лийын.

Кусарымаш 20 ий утла шуйнен. Тиде пашам Ижевскын да Удмуртийын православный епархийже дене пырля Библийым кусарыше институт (Финляндий) шуктен. Пўтын Библий деч ончыч 1997 ийыште «Виль Сизен» (Новый Завет), а 1999 ийын «Псалтирь» лектын. Тошто Сугынь гыч посна ужаш-влакымат савыктыме. Эн кугу пашам филологий наука доктор, протодиакон Михаил Атаманов ден богословский редактор Марья Картано ыштеныт.

Удмурт калыкын кугу ошкылжо

Библийым савыкташ манын, удмурт калыкын шуко шочшыжо да моло калыкын эрге-ўдыржат шке надырыштым пыштеныт: 2 миллион 200 тўжем тенге оксам погеныт. Тыште Иисус Христослан пеш шукын уло шўм дене ўшанат, черкыш коштыт, Библийым лудыт.

У д м у р т - в л а к семын марий калыкат Библийым йоратен лудаш тўналеш манын,

ўшанен вучена! Вет Библий – куатле да илыше Юмын Шомакше. Тиде шергакан книга мыланна Иисус Христосым, мемнан Утарышынам, палдара. Тыгак Юмын кўштымышым, кайышаш чын корным почын ончыкта. **«Ўжара волгалташ тўналмешке да шўмыштыда эрденысе шўдыр нёлталтмешке, пычкемыш верыште йолгышо лампе деке мелын лийме семын тиде шомак велке мелын лийыда гын, те сайын ыштеда»** (2 Петр. 1:19).

Марий калыкын шочмо йылмыш дене тичмаш Библий але уке, а тудын тўн ужашыже-влак – «У Сугынь» ден «Псалтирь» – уло. Библийым вучымо жапыште нине книга-влакым лудаш пеш пайдале!

Библийым кусарыше институтын пашаенже Тийна Олликайнен, Хельсинки.

«РОШТО ШЎДЫР» ФЕСТИВАЛЬ

10 январьште Йошкар-Олаште П.И.Чайковский лумеш сымыктыш школышто «Рошто шўдыр» фестиваль эртен. Меат тышке ий гыч ийыш эре толына. Тиде пайремым йоча-влак куанен вучат да чот ямдылалтыт.

Залыште пеш мотор да пайрем кумыл озалана. Чыланат икте весыштым Христос Шочмо пайрем дене саламлат. Воскресенский соборын «Благовест» хоржо Рошто тропарьым йонгалтара. Фестивальыш толшо-влакым Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийын миссионер полкажым вуйлатыше иерей Алексей Михайлов саламлыш. Икмыняр хор да түрлө приходлаште Рушарня школыш коштшо-влак Рошто лумеш ямдылыме номерыштым ончыктышт. Пайрем деч вара Владыка Иоанным саламлаш миенна, а тудо мыланна пөлекым пуэн. Моркыш ме пеш куаныше пörтылна. Господь Юмо мыланна тиде пайремыш вес ийынат мяш полша манын, ўшанен кодына.

Юмо Кончымо лумеш черкысе Рушарня школыш коштшо-влак. Морко.

Христос Шочмо лўмеш волгыдо пайрем Марий Эл кумдыкышто

Мари-Турек поселкысо святой Царственный Страстотерпец-влак лўмеш черкыште пайремым чумыр приход дене вашлийынит. Юмылан службам протоиерей Николай Полежайкин йўла почеш йўдым тўналын. Шукынжо святой причастийым подылынит. Черкыш толшо-влакым Литургий деч вара пайрем ўстел коклаш шындынит.

Тиде кечын Мари-Турек тўналтыш школын актывый залыштыже праведный Иоанн Кронштадтский лўмеш Рушарнясе школын тунемшыже ден кугыен-влак Рошто нерген спектакльым модын ончыктенит. Черкыш шуэнрак коштышо ег-влакат пайремын унаже лийынит. Чонлан келшыше пайрем да порылык чылалан кўлеш, поснак тыгай волгыдо пайрем кечылаште.

Йоча коллектив-влакын «Рошто шўдырын волгыдыжо» фестиваль тений нылымше гана Мари-Турекыште апостол Петр да Павел лўмеш черкын приходыштыжо эртен. Пайремыш тыгак Куженер, Марий-Турек да Параньга районла гыч толыныт.

Залыште түрлө выставке лийын. Пүртүс материалым кучылтын, йоча-влак түрлө ўзгарым, сўретым ыштенит. Икшыве-влак пайрем шўлышым шижныт да шке поро кумылыштым да мастарлыкыштым ончыкташ тыршенит. Фестивальым Эрвел черке округын благочинныйже протоиерей Вячеслав Михайлов почын да чылаштым Христос Шочмо волгыдо пайрем дене саламлен. Пайремым «Рошто шўдыр» спектакль, «Теремок» йомак, Куженерысе уна-влакын «Кузе Катя Роштом вашлийын» сценкышт, тыгак Мариец поселкысо Святитель Николай лўмеш приход, Нартас кыдалаш школ да Параньга район гыч толшо уна-влакын пөлекышт сōрастаренит.

«Настялан чудо» – тыге маналтын Арбор школысо «Сорта» лўман православный кружокын ямдылыме изи спектакльже. Мучашлан пайремыште «Вифлеем шўдыр» пьесым ончыктенит.

Иоанн Предтечин Шочмыжо лўмеш Оршанкысе черке 12 январьыште Оршанке, Кучка да Шулка гыч Рушарнясе школ-влакым вашлийын. Кажне школ пайрем номерым ямдылен, модыш-викториным эртаренит. Викториныште витле наре тунемше шке шинчымашыжым палдарен. Йоча-влак Рошто пөлекым да таум ыштыме серышым налыныт.

14 январь. Оршанкысе тўвыра да каныме рўдер воктенысе площадь. Тыште Иоанн Предтечин Шочмыжо лўмеш черкысе приход кундемыште илыше тунемше-влаклан «Рошто кож» пайрем лийын. Тушко шўдō витле наре йоча погынен. Храм кудывечыште йоча-влак вертепым онченит, Христосын Шочмыжо лўмеш юмонам шупшалыныт. Черкыште нуным Димитрий Выекжанин ача вашлийын, нунылан святой ўйым йыген да ўмбакаштыт святой вўдым шыжыктен.

Кож воктене пайрем пеш веселан эртен. Тўвыра да каныме рўдер пеш огай программым ямдылен. Хороводым модыш да конкурс-влак вашталтенит. Ик жапыште икмыняр модмо вер ыштен. Кугыен-влакым храмыш ўжыныт. Тушто Димитрий ача нунын дене шке шотан экскурсийым эртарен: черке нерген, черкысе святыня-влак нерген каласкален, йодыш-влаклан вашештен. Чон почын кутырымаш чай йўмō годым шуйнен.

Рошто шўдырын волгыдыжо Сотнур школыштат чўктамте

Юмын Эргын шочмо кечыжлан пөлеклалтше пайремыште "Свечечка" ушемын изирак ийготан тўшкаже "Рошто кож" инсценировкым модын ончыктыш, а кугуракышт – түрлө модышым эртарымаште вўдышө семын шке мастарлыкыштым тергышт. Лумўдыр да Йўштө Кугыза ден пырля кож йыр пөрдмө. Сылне муро, куштымаш, конкурс-шамыч икшыве-влакын веле огыл, толшо уна-влакынат чоныштым тарватышт.

Эн вучымо унаже, конешне, мемнан Святой Троице лўмеш черкын настоятельже Игорь ача ыле. Тудо йоча-влакым Рошто пайрем дене саламлыш. Кажне енын чонышто Юмын ойжо почеш илаш да чын верч шогаш кумыл шочшо манын, тыланыш. Вара чылаштан шере пайрем пөлекым да Рушарня школын вуйлатышыже О.Е.Миловидован кидышкыже йоча-влаклан лудаш келшыше у книга-влакым ятыр кучыктыш.

Юмылан тау, тыгай пайрем але икымше

гана веле эртыш гынат, калык мутысо мела гай огыл ыле.

А.Е.Чернова, Сотнур школ пеленысе «Свечечка» ушемын вуйлатышыже.

Порылык деч сайже мо уло?

Волжский район Корамас школыштат Рошто пайремым чот вученыт. А.А.Семенова онай инсценировкым возен ямдылен да пайремым шкеак устан вўден. Роштом вашлийме нерген сценкым йоча-влак янлык образ гоч модын ончыктеныт. Түрлө класслаште тунемше-влак почеламутым сылнын лудыныт, мурымат муралтеныт. Мотор костюмышт пайремлан келшен толын. Жаппайдалын да веселан эртен. Вет йоча да ончаш толшо-влак Христос шочмо нерген шуко уым пален налыныт. Чыла йоча шере пөлек дене палемдалтын. Куаным кондышо спонсор-шамычлан «Шўм-чон изолык» газет гоч тау мутым каласыме шуэш!

Иерей Игорь Сапаев.

Пиалан шарнымаш

Теле каңикул жапыште шольым ден когыланна Йошкар-Олаште эртыше Рошто фестивалыш миен толаш пиал сыргыжале. Тушко каяш мемнам Сотнур селасе Святой Троице лўмеш черкын настоятельже, батюшка Игорь Сапаев благословитлыш. Ты пайремыш Марий Элын түрлө верлаж гыч ятыр йоча погынен ыле. Фестивальмыланна пеш келшыш. Вет тудо конкурс семын огыл, а мемнан Господь Иисус Христосын Шочмыжо лўмеш пайрем семын эртыш. Ме тиде кечылан «Зазвенели колокольчики опять» мурым да флейта ден марий калык сем шоктымым ямдыленна ыле. Нине номерым сайын йонгалтараш мыланна Л.И. Данилова ден А.Е. Чернова туныктышына-влак полшеныт.

Фестиваль пытымек, мемнам Успенский черкын кочмыверыштыже пеш тамлын пукшышт. А вара Владыка Иоанн шкеж деке унала ўжын. Тудо мыланна пайрем пөлекым кучыктыш. Тиде кечым ме уло ешна дене шуко жап шарнаш тўналына. Ачамланат таум ойлымо шуэш: шке пашажым коден, водитель семын тудо мемнан дене пырля мийыш.

**Тимофеева Ксения,
Волжский район, Сотнур школ.**

8 январьште Арын селасе Христосын Шочмыжо лумеш черке пелен ече дене тагасымаш латикымше гана эртен. Тушто икшыве ден кугыен-влак шурын лийыныт. Храмын настоятельже иерей Николай Чузаев, Кокласола ял шотан илем администрацийым вуйлатыше Е.Семёнова, Арын школ директор Е.Семёнов погынышо-влакым Рошто пайрем дене саламленыт да куштылго ечыгорным тыланеныт.

Ты гана эн изи ийготанже Энерсола гыч кокымшо классыште тунемше Илья Николаев, эн опытанже Купсола гыч 67 ияш Вениамин Степанов лийыныт. Ечызе-влак финиш деч вара шолын шинчыше самовар воктене кампетке дене шокшо чайым йуыныт.

Шке ийготан коклаште ечыгорнышто эн тале семын Шүргыял гыч А.Михайловым, Морко гыч Т.Артюняным, С.Григорьевым, Д.Кугергиным, Г.Шуралёвам, В.Путиловым, Э.Петровым, Арын кундем гыч В.Петровым, А.Павловым, Е.Семёновым, В.Ямщиковым, К.Николаевым, О.Смирновым, Василий ден Валерий Романовмытым палемденыт.

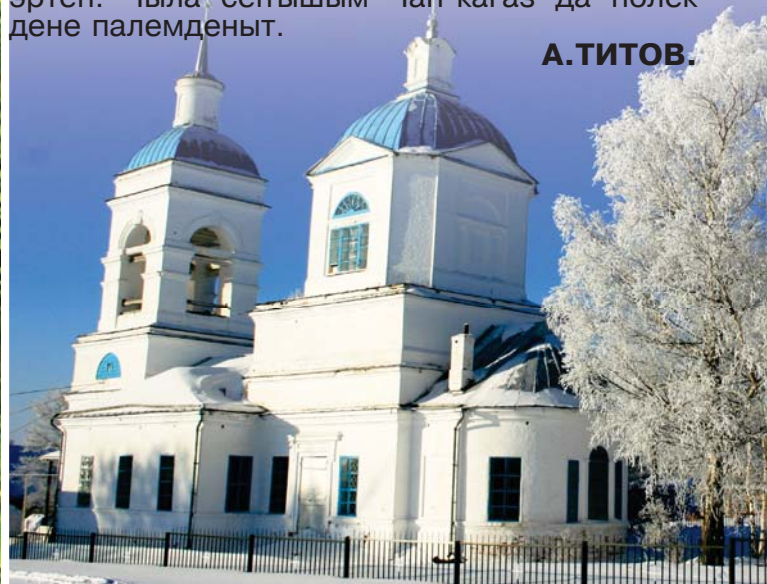
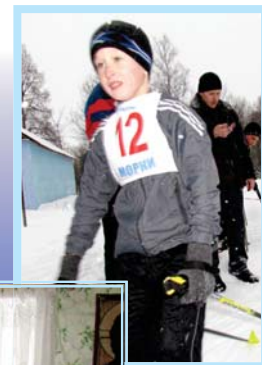
Тиде кечынак шахмат дене тагасымаш эртен. Чыла сенгышым Чап кагаз да пӧлек дене палемденыт.

А.ТИТОВ.

РОШТО ЛУМЕШ

Снимкыште: эн опытан ечызе – Купсола гыч 67 ияш Вениамин Степанов стартыште; эн самырык ечызе – Энерсола гыч кокымшо классыште тунемше Илья Николаев финиш деч вара; Морко посёлкын шахмат дене сенгыше самырык командыже: И.Иванов (3 вер), А.Апакаев (1 вер), Р.Бурнаев (2 вер) – тренерышт Г.Муравьёв дене тагасымаш деч вара.

Авторын фотожо.

Йомак огыл – тиде чын

19 январь, Крешене кече – христиан-влакын пагалыме пайремышт!

Тиде эрдене Провой кундем Чакмарий (Красный Яр) селасе Святой Троице лумеш черкыш шуко калык вашкен. Яндар вудым темыме атым изижат, кугужат конден. Кажне толшо ег шумыштыжӧ ик пенгыде ушанымашым кучен: «Юмо мемнам ок кудалте, мемнам, Шке шорык пача-влакшым, йӧрата, арала. Черкыш кондымо вудымат, эмлалташ йӧрышым ыштен, святитлен колта».

Теве кужу устел вуд ате-влак дене теме. Юмын Литургийым священник Михаил Репин 8 шагатат 30 минут жапыште тунгале.

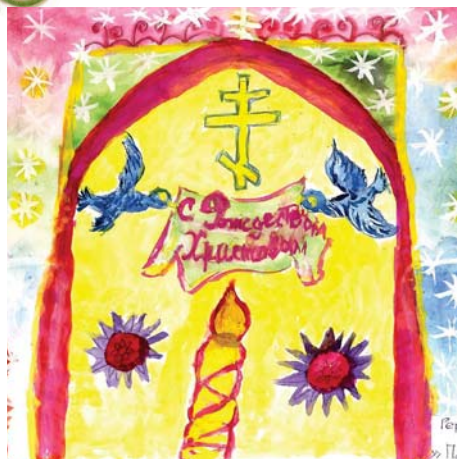
Кумшо Часым лудмо годым черке кӧргыштӧ кудырчӧ кудыртымӧ гай йук шоктыш. Калыкын службам шып колышт шогымышт кӧрылтӧ.

Священник содор тиде тургыжландарыше верым шымлен нале, калыкым ласка мутшо дене лыпландарыш.

А мо лийынже? Чакмарий калыклан Пылпомышто улшо поро Ачана эше ик чудыжым ончыктен. Кугу устел сӱмырлен, но вуд ате-влак Юмын кидкопаштыже аралалт кодыныт, кӱварона умбак волен шинчыныт. Ик янда атат пудырген огыл!

Тиде кече мондалтдыме лие. Службо пытымеке, священник калыкым крешенский вуд дене чывылтыш. Йывыртыше калык, веселан шыргыжын, икте весым саламлен, мӧнгышкӧ святой вуд дене пырля кугу куанымашым да порылыкым нангаен.

**Серафима Корнилова,
Провой кундем, Чакмарий села.**

Герасимова Аделя, 8 ий, Арын

Богданов Константин, 16 ий, Приволжский

Яковлева Мария, 12 ий, Арын

Шергакан изи йолташ!

Рошто вашеш увертарыме сүрет конкурсыш ятыр паша пурен. Нуным чыла могырым аклен лекмеке, иктешлымашым ыштыме. Паша-влакым кок номинаций дене аклыме.

1 – 4 класслаште тунемше-влак коклаште: Дима Белов, Приволжский – 1 вер; Маша Лебедева, Приволжский да Настя Назарова, Йошкар-Ола – 2 вер; а Морко гыч Анастасия Николаева ден Анастасия Фролова, Арын гыч Аделя Герасимова кумшо верыш лектыныт.

5 – 9 класслаште тунемше-влак коклаште: Арын гыч Мария Яковлева – 1 вер; Морко гыч Настя Андреева – 2 вер; Приволжский гыч Саша Иванова – 3 вер.

Жюрилан Костя Богданов да Артём Пушайкинын график йөн дене сүретлымышт пеш келшен. Нуно посна приз дене палемдалтыт.

Тыгак куандарыше приз дене конкурсын эн изи участникшым, Йошкар-Ола гыч 6 ияш Давид Назаровым да кагазеш пластилин дене сүретлымышлан Настя Назаровам палемдаш.

Газетнан «Куанен чиялтена» лаштыкыштыже йоча-влаклан түрлө чия дене сылнештарен чиялташ пуымо сүретым Кичиер гыч Елена Охотникова эн моторын ыштен. Тыгак Сотнур гыч 5 ияш Рома Сапаевын пашаже жюри член-влакын чоныштым куандарен.

Пушайкин Артём, 14 ий, Эмеково

Яндреева Анастасия, 15 ий, Морко

Николаева Анастасия, 10 ий, Морко

Белов Дмитрий, 7 ий, Приволжский

Назарова Анастасия, 9 ий, Йошкар-Ола

**Изи тан,
түткө лий!
Кугече пайремлан
пӧлеклалтше
сылнымут конкурсым
увертарена.
Түрлө темылан
возымо ойлымаш ден
почеламутым
1 май марте газетнан
электронный
почтышкыжо колташ
лиеш!**

ФЕВРАЛЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

1 февраль – Преподобный Макарий Великийын.

Ефессысе святитель Маркын.

Москван да уло Российын Святейший Патриархше Кириллым троныш шындыме кече.

2 февраль – Преподобный Евфимий Великийын.

6 февраль – Петербургысо поро пиалан Ксения аванан.

7 февраль – Святитель Григорий Богословын.

9 февраль – Российысе новомученик ден исповедник-влакын погынышт.

Святитель Иоанн Златоустын.

12 февраль – Василий Великий, Григорий Богослов да Иоанн Златоуст святитель-влакын.

Юмын Аван
«Взыскание погибших»
(Илышыште йомшо еным чын корныш лукшо) иконыжо.

15 февраль – Господьым Вашлийме (Сретенье) пайрем.

16 февраль – Апостол-влак дене төр улшо Николай Японскийын.

Марий кундемысе священномученик Адриан Троицкийын.

18 февраль – Юмын Аван «Взыскание погибших» иконыжын.

22 февраль – Москван да уло Российын патриархше, святитель Тихонын.

23 февраль – Священномученик Харлампийын.

24 февраль – Уярня тўналтыш.

Преподобный Димитрий Прилуцкийын.

25 февраль – Юмын Аван «Иверский» иконыжын.

«Юмо колышо-влакын Юмышт огыл, а илыше-влакын, Тудлан чылан илыше улыт» (Лк.20:38)

Мланде ўмбалне чыла енын илышыже колымаш дене пыта. Колымаш деч поян енат, йорло енат утлен ок керт. Колымекше, айдемын капше шўеш да рокыш савырна, а чонжо нигунамат ок пыте: тиде тўня гыч вес тўняшке куснен кая да курымеш ила.

Колышо енын курым-курымеш илыше чонжо мемнан деч эр-кас молитва лудмым вуча. Православный Черкыште уштымаш колышо-влаклан пеш кугу полишым пуа. Сандене колышо-влак верч Юмым сўрвалымаш – тиде эн тўн да кўлешан паша, кудым ме нунын лўмеш ыштен кертына.

Шўгар ўмбаке кайыме деч ончыч еш гыч иктажше черке службыш толшаш, алтарьште ушташ запискым пуышаш. Литургий деч вара панихидыште шогыман.

КОЛЫШО – ВЛАКЫМ УШТЫМАШ

Колышым поминатлыше ен тиде кечын причастийым подылеш гын, тудын йодмыжо вашкерак шуэш.

Православный Черке идалык мучко лўмын ойырым кечылаште чыла колышо-влакым ушта. Тыгай панихиде Вселенский ача-ава шуматкече манын лўмдалтеш. Нине кече-влак ий гыч ийыш вашталт толыт: тидыже Кугу пўтў да Кугече цикл дене кылдалтын.

1. Шыл кочым чарныме (Мясопустный) шуматкече – Кугу пўтў деч кандаш кече ончыч, Лўдыкшў Суд арня тўналме деч ончыч.

2. Ача-ава (родительский) шуматкече – Кугу пўтын кокымшо, кумшо да нылымше арнялаште.

3. Троице поминка – Святой Троице деч 1 кече ончыч, Христос Юмын пылпомышко чапландаралт кўзымыж деч вара индешымше кечын.

4. Кугече поминка (Радонице) – колышо-влакым Кугече годым

уштымаш, тудо Кугече деч кокымшо арнян, кушкыжмын толеш.

5. Димитриевский ача-ава шуматкече – тиде кечын утларакше колышо воин-влакым ушат, эн ондакше Куликово пасушто кресталше сарзе-влакым уштенят гын, ынде тиде кечын чыла православный сарзе ден нуным вуйлатыше-влакым шарнат.

6. Колышо сарзе-влакым уштымо кече – 9 май (тошто стиль дене 26 апрель).

Кажне колышо православный христианиным шочмо кечынже, колымо кечынже да тыгак суксыжын кечыж годым уштыман. Тидын годым нужна ен-влаклан милостыньым пуаш да черкылан кертме семын полшаш сай.

Ме, илыше-влак, кажне кечын эр да кас молитвам лудмо годым шкенан колышо родо-тукымна верч Юмым сўрвалымаш улына, вет мемнан молитвана вес тўняшке кайыше-влаклан эн тўн да эн кўлешан полиш. Чыланат сай шонымаш дене илышаш улына, вет Ушанымашын символжо мучаште тыге каласыме: «Ушанен вучем колышо айдеме-шамычын ылыж кынешашыштым, курымеш илышашымат. Аминь».

Протоиерей Леонтий Очетов.

**ШОЧМО ЭЛЫМ
АРАЛЫШЕ-ВЛАК ЛҮМЕШ!
КОЧАМ**

Ыш пörтыл сар гыч шочмо ялышкеш
Шымлу салтак – палат пошкудо-влак.
Шарнем тунамсе неле кечым, шкем.
«Марий коммуным» лудым кочамлан.

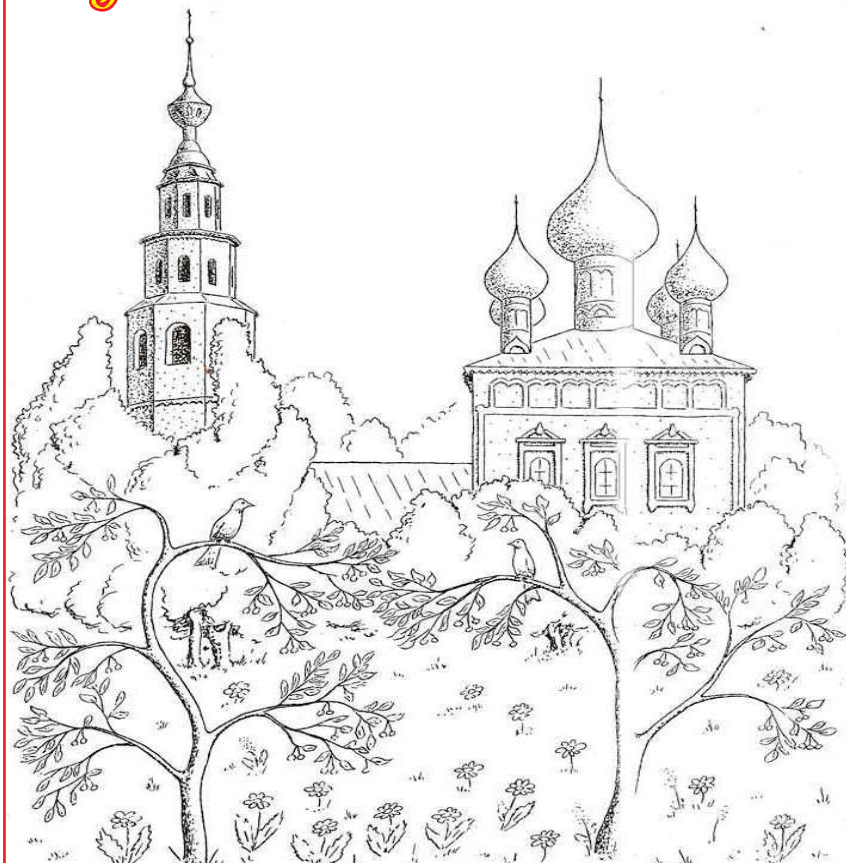
Улам эше ньога. Лудам пыкше.
Тока гына чон пүчшö сар эртен.
А лампыштына керосин шикшеш.
Лудам ООН-ын заседанийже нерген.

Окен, мый нойышым. Ойла кочам:
–Йöра, умбакыже лудат эрла.
А шкеже юмылуышко онча,
Тарватыл тўрвым, онжым ыресла.

Эше тунам изи ылым, йоча.
Кум классым шуктенам дыр пытарен.
Мый палышым вара гына кочам:
Тўняште мир верч тудо юмылтен!

Александр Селин.
«Энерйол» книга, 1984 ий.

Куанен чыялтена

Ўшанымаш нерген туштен каласыме шомак

Пондаш тўредше мастар паша ыштымыж годым шке клиентшым Юмо нерген шонымашыж дене палдара:

–Юмо уло гын, кушеч тынар черлыже? Молан тынар йоча тулык улыт да шуко вере сар каен шога? Чылаштым йöратыше Юмо лиеш гын, тыгайыш ок шукто ыле. Юмо лиеш ыле гын, ни ойго, ни чер ок лий ыле. Кызыт тўняште тынар шуко ойго озалана, сандене Юмо улмылан мый шкеже ом ўшане.

Тунам пондаш тўредыктыше ең тудлан тыге манеш:

–Палет, мом мый каласем? Пондаш тўредше-шамыч улыт манын, мыят йöршын ом ўшане.

–Кузе тыге? – öрын колта тўредше мастар. – Мыйже кызыт воктенетак шогемыс.

–Укеак но! – ўшандарен ойла енет. – Теве уремыш ончал, нўждымö пондашан пöръен мыняр шукын коштыт. Пондаш тўредше-шамыч лийыт ыле гын, тыге огыт кошт ыле.

–Ну, пагалымом, тый кызыт йонылыш лият. Вет пондаш тўредшыже улына, но чыла еңжак мемнан деке ок тол.

–Тугакак шол, мыят тидын нергенак ойлем: Юмо уло, но чыланжак Тудым огыт кычал да Тудын деке огыт тол, санденак тўняште тынар шуко ойго уло, – вашешта пöръен.

“Шўм-чон изолык”

Марий православный журнал

Учредитель: “Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)” религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Редакцийын адресше: 424002, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 каб.

тел.: 45-39-54. **E-mail:** marlagazet@mail.ru

Интернетыште сайт: eparhia.ter12.ru

Редакционный советым вуйлатыше: иерей Николай Чузаев.

Редакционный совет: иерей Игорь Сапаев, А.Титов, Н.Федосеева, А.Чемекова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов.

**РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ГАЗЕТЫМ ШАЛА
КЫШКЫЛТАШ ОGYЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!**

Тираж: 1500 экз.